

26.09.2023

Voliniku arvamus ainult ühele soole mõeldud jõusaali loomisest

KOKKUVÕTE:

1. Arvamuse andmise aluseks on volinikule esitatud pöördumine, kus küsiti, kas ainult naistele mõeldud jõusaal diskrimineerib mehi ja kas ainult meestele mõeldud jõusaal diskrimineerib naisi.
2. Volinik, lähtudes soolise võrdõiguslikkuse seadusest (SoVS), annab hinnangu, kas ainult naistele ja ainult meestele mõeldud jõusaali puhul on tegemist soolise diskrimineerimisega.
3. Otsene sooline diskrimineerimine leiab aset, kui ühte isikut koheldakse tema soo tõttu halvemini, kui koheldakse, on koheldud või koheldaks teist isikut samalaadses olukorras (SoVS § 3 lg 1 p 3).
4. Otseseks või kaudseks diskrimineerimiseks ei loeta kaupade või teenuste pakkumisel isikute erinevat kohtlemist nende soo tõttu juhul, kui kauba või teenuse ainult või peamiselt ühe sugupoole esindajatele pakkumise eesmärk on õigustatud ja selle saavutamise vahendid proportsionaalsed eesmärgiga (SoVS § 5 lg 2 p 4¹);
5. Tarbijakaitse seaduse (TKS § 3) kohaselt on tarbija põhiõiguseks nõuda ja saada kaupa või teenust, mis vastab nõuetele ning on ohutu tarbija elule ja tervisele. Seega peab iga jõusaal tagama füüsiliselt ohutu ja vaimselt turvalise keskkonna treenimiseks mõlemast soost klientidele.
6. Volinik on arvamusel, et ainult ühele soole mõeldud jõusaal ei diskrimineeri teise soo esindajaid juhul, kui sellise saali avamisel on eesmärgiks turvalise ruumi loomine ühele või teisele soole, et tagada varasemast kogemusest, nt ahistamine, tekkida võiva ärevuse või ebamugavustunde ärahoidmine treenimisel. Lisaks on oluline, et see ei ole ainuke jõusaal, mis asub mõistlikus kauguses treenija igapäevategevuse piirkonnas.

ASJAOLUD:

7. Tallinnas on loodud jõusaal ainult naistele. Asutajad tõid niisuguse jõusaali loomise algseks põhjuseks probleemid kõigile mõeldud jõusaalidega, milleks on hirm, ärevus ja ebakindlus tulenevalt varasematest kogemustest üldkasutatavates jõusaalides, kus mehed ja naised treenivad ühes ruumis. Sellise jõusaali loomise ajend on anda turvatunnet tekitav treenimisruum nendele naistele, kes ei soovi just turvatunde puudumise tõttu treenida kõigile mõeldud jõusaalis.
8. Selle jõusaali loomise ajal pöördus voliniku poole isik, küsides, kas ainult meestele mõeldud jõusaal diskrimineeriks naisi.

ÕIGUSLIKUD ALUSED:

9. Sooline võrdõiguslikkus on naiste ja meeste võrdsed õigused, kohustused, võimalused ja vastutus tööelus, hariduse omandamisel ning teistes ühiskonnaelu valdkondades osalemisel (SoVS § 3 lg 1 p 1).
10. Otsene sooline diskrimineerimine leiab aset, kui ühte isikut koheldakse tema soo tõttu halvemini, kui koheldakse, on koheldud või koheldaks teist isikut samalaadses olukorras (SoVS § 3 lg 1 p 3).
11. Seksuaalne ahistamine leiab aset, kui esineb mis tahes soovimatu sõnaline, mittesõnaline või füüsiline seksuaalse olemusega käitumine või tegevus, mille eesmärk või tegelik toime on isiku väärikuse alandamine, eelkõige luues häiriva, ähvardava, vaenuliku, halvustava, alandava või solvava õhkkonna; (SoVS § 5 lg 1 p 5).
12. Otsene ja kaudne sooline diskrimineerimine, kaasa arvatud selleks korralduse andmine, on keelatud (SoVS § 5 lg 1).
13. Otseseks või kaudseks sooliseks diskrimineerimiseks ei loeta kaupade või teenuste pakkumisel isikute erinevat kohtlemist nende soo tõttu muuhulgas ka juhul, kui kauba või teenuse ainult või peamiselt ühe sugupoole esindajatele pakkumise eesmärk on õigustatud ja selle saavutamise vahendid proportsionaalsed eesmärgiga (SoVS § 5 lg 2 p 4¹).

Asjakohane Euroopa Liidu õigus:

14. Nõukogu direktiiv 2004/113/EÜ, 13. detsember 2004 meeste ja naiste võrdse kohtlemise põhimõtte rakendamise kohta seoses

kaupade ja teenuste kättesaadavuse ja pakkumisega¹ artikkel 4 punkt 5 sätestab, et direktiiv ei välista erinevat kohtlemist, kui kaupade ja teenuste pakkumisel ainult või peamiselt ühe sugupoole esindajatele on õigustatud eesmärk ning selle eesmärgi saavutamise vahendid on asjakohased ja vajalikud.

15. Direktiivi eessõna 17 sätestab, et võrdse kohtlemise põhimõtte seoses kaupade ja teenuste kättesaadavusega ei nõua, et need peaksid alati olema meestele ja naistele kättesaadavad ühtemoodi, niikaua kui neid ei pakuta ühele sugupoolele soodsamalt.

VOLINIKU ARVAMUS:

16. Voliniku hinnangul on antud juhul ainult naistele mõeldud jõusaali loomise eesmärk õigustatud ja vahendid selle saavutamiseks on proportsionaalsed eesmärgiga SoVS § 5 lg 2 p 4¹ tähenduses. Naistele turvatunnet andva treenimisruumi loomine on õigustatud eesmärk juhul, kui naiste võimalused treeninguks on piiratud seoses turvatunde puudumisega. Euroopa võrdõiguslikkuse asutuste koondorganisatsiooni Equineti andmetel on ka mitme teise liikmesriigi praktikas naistele mõeldud jõusaalide loomise peamiseks ajenditeks olnud eelkõige turvatunde loomine.
17. Sellise jõusaali loomine on proportsionaalne taotletava eesmärgiga. See ei vähenda meeste võimalust jõusaalis treenimiseks, vaid annab võimaluse treenimiseks naistele, kes ühel või teisel põhjusel ei tunne end turvaliselt kõigile mõeldud jõusaalis. Olukord oleks teistsugune, kui tegu oleks piirkonna ainukeses jõusaaliga. Sellisel juhul võib olla, et meede ei ole proportsionaalne, kuna see võtaks selle piirkonna meestelt ära võimaluse üldse jõusaali kasutada. Selle arvamuse andmise aluseks oleva juhtumi puhul on nii meestel kui naistel võimalik kasutada samas piirkonnas mitmeid erinevaid jõusaale.
18. Euroopa Nõukogu direktiivi 2004/113/EÜ eessõna kohaselt ei nõua võrdse kohtlemise põhimõtte seoses kaupade ja teenuste kättesaadavusega, et need peaksid alati olema meestele ja naistele kättesaadavad ühtemoodi niikaua, kui neid ei pakuta ühele sugupoolele soodsamalt. Ainult naistele mõeldud jõusaali loomine ei tohi tähendada seda, et jõusaali teenust pakutakse ühele soole soodsamalt kui teisele soole.

¹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/HTML/?uri=CELEX:32004L0113>

19. Analoogselt on lubatav luua ka jõusaal ainult meestele, kui sellises saalis treenimine annab neile turvatunde. Equineti andmete kohaselt on ka meestele mõeldud jõusaalid lubatud vaid eelkõige turvatunde tagamiseks meestele.
20. Volinik rõhutab, et erinevatele sugudele mõeldud jõusaalide loomise lubamise eesmärk ei ole soolise eraldatuse propageerimine, vaid võimaluse pakkumine treenida turvaliselt. Iga spordisaal peab tagama jõusaali kasutajale turvalise ruumi treenimiseks. Kui aga on isikuid, kes tunnevad ennast jõusaalis turvaliselt ainult samast soost isikutega treenides ja on olemas teenusepakkuja, kes saab ja soovib sellist võimalust luua, on see lubatud. Sellega ei diskrimineerita teisest soost isikuid.

VOLINIKU ARVAMUSE ÕIGUSLIK TÄHENDUS:

21. Voliniku arvamuse eesmärk on anda hinnang, mis võimaldaks koostoimes võrdse kohtlemise seaduse (VõrdKS), SoVS ning Eesti Vabariigi jaoks siduvate välislepingute ja muude õigusaktidega hinnata, kas konkreetsetes õigussuhtes on rikutud võrdse kohtlemise põhimõtet (VõrdKS § 17 lg 2).
22. Voliniku arvamuse ülesanne on anda avalduse esitanud isikule eksperthinnang, kas tema tõstatatud diskrimineerimiskahtlus on põhjendatud ning kas on alust pöörduda kohtusse või mõne diskrimineerimisvaidlusi lahendava organi poole.
23. Diskrimineerimisvaidlusi lahendavad kohus, töövaidluskomisjon ning õiguskantsler. Diskrimineerimisvaidlustes on avaldajatel õigus esitada täiendavaid tõendeid.
24. Diskrimineerimise tõttu kannatanul on õigus nõuda lisaks varalise kahju hüvitamisele ka mittevaralise kahju hüvitisena mõistliku rahasumma maksmist (SoVS § 13 lg 2).
25. Diskrimineerimiskeelu rikkumise korral on kahju hüvitamise nõude esitamise tähtaeg üks aasta päevast, mil kannatanud isik pidi kahju tekkimisest teada saama (SoVS § 14).

/Allkirjastatud digitaalselt/

Christian Veske

Soolise võrdõiguslikkuse ja võrdse kohtlemise volinik